

UCHWAŁA NR 0102-80/26

KOLEGIUM REGIONALNEJ IZBY OBRACHUNKOWEJ W OLSZTYNIE

z dnia 24 marca 2026 r.

w sprawie badania zgodności z prawem uchwały Nr III/10/2026 Rady Gminy Markusy z dnia 18 marca 2026 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzewsku.

Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie działając na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2025 r., poz. 7) oraz art. 91 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 ze zm.)

uchwała, co następuje:

stwierdza się nieważność uchwały Nr III/10/2026 Rady Gminy Markusy z dnia 18 marca 2026 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzewsku.

UZASADNIENIE

W dniu 18 marca 2026 r. Rada Gminy Markusy podjęła uchwałę Nr III/10/2026 w sprawie udzielenia dotacji celowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzewsku.

W dniu 19 marca 2026 r. uchwała wpłynęła do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie, celem zbadania jej postanowień pod względem zgodności z prawem.

Pismem z dnia 19 marca 2026 r. zawiadomiono Gminę Markusy, iż uchwała będzie rozpatrywana na posiedzeniu Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie (dalej: Kolegium Izby) w dniu 24 marca 2026 r.

Zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych w posiedzeniu Kolegium Izby ma prawo uczestniczyć przedstawiciel podmiotu, którego sprawa jest rozpatrywana. Przedstawiciel Gminy Markusy nie uczestniczył w posiedzeniu Kolegium Izby.

Z art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych wynika, że właściwość rzeczowa regionalnych izb obrachunkowych obejmuje uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Kolegium Izby, badając uchwałę na posiedzeniu w dniu 24 marca 2026 r. stwierdziło, co następuje: Rada Gminy Markusy w § 1 ust. 1 uchwały Nr III/10/2026 z dnia 18 marca 2026 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzewsku zapisała: „Postanawia się udzielić z budżetu gminy dotacji celowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzewsku na zakup łodzi ratowniczej z przyczepą”. Dotacja została zaplanowana w budżecie gminy Markusy w dziale 754 "Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa", rozdziale 75412 "Ochotnicze straże pożarne", w § 6230 "Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych" w wysokości 30.000,00 zł. W podstawie prawnej Rada Gminy Markusy przywołała m.in. art. 32 ust.5 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 244 ze zm.), który stanowi, że jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać ochotniczym strażom pożarnym dodatkowe środki pieniężne również w formie dotacji.

W ocenie Kolegium Izby przepis art. 32 ust. 5 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych w sposób bezpośredni (samodzielny) wyraża podstawę prawną do udzielania dotacji z budżetu gminy dla ochotniczej straży pożarnej. Ustawę o ochotniczych strażach pożarnych należy traktować jako "ustawę odrębną", czyli zawierającą tytuł prawny do udzielania dotacji i określającą jej przeznaczenie w rozumieniu definicji dotacji z art. 126 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r., poz. 1483 ze zm.). Jak wynika z art. 126 ww. ustawy, dotacjami są podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie tej ustawy, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych. Należy podkreślić, że zasadniczą cechą odróżniającą dotacje od innych rodzajów wydatków jest między innymi to, że podlegają one szczególnym zasadom rozliczania. Ponadto, jak literalnie wynika z dyspozycji ww. art. 126 ustawy o finansach publicznych, dotacje przeznaczone są na realizację zadań publicznych.

Zgodnie z regulacją ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

Art. 10. ust. 1. ustawy o ochotniczych strażach pożarnych wskazuje cele, które gmina ma obowiązek finansować ze swojego budżetu w ramach realizacji zadania własnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Ww. art. 10 ust. 1 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, który zobowiązuje gminy do finansowania ochotniczych straży pożarnych jest ściśle powiązany z art. 32 ust. 5 tej ustawy. Podstawą prawną finansowania ochotniczych straży pożarnych z budżetu gminy jest również przepis art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, w myśl którego koszty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych są pokrywane z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Biorąc pod uwagę treść przytoczonych przepisów, Kolegium Izby stwierdza, że nie stanowią one podstaw do podjęcia przez Radę Gminy Markusy uchwały w sprawie udzielenia dotacji celowej dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzewsku.

Podejmując uchwałę o przytoczonej powyżej treści Rada Gminy naruszyła przepis § 134 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz. U. z 2026 r., poz. 300), który stanowi, że podstawą wydania uchwały jest przepis prawny, który: 1) upoważnia dany organ do uregulowania określonego zakresu spraw, 2) wyznacza zadanie lub kompetencje danego organu.

Przepis art. 7 Konstytucji, wyrażający zasadę legalizmu stanowi, że „organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”. Jak zauważył NSA w wyroku z dnia 9 kwietnia 2008 r. (II OSK 32/08), "samodzielności jednostek samorządu terytorialnego, jako wartości chronionej i gwarantowanej konstytucyjnie, nie wolno absolutyzować, skoro jednostki samorządu terytorialnego wykonują zadania publiczne "w ramach ustaw". Stosownie do art. 7 Konstytucji RP, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, a zatem samodzielność gminy istnieje tylko w granicach prawa".

Zgodnie z ukształtowaną linią orzecniczą sądów administracyjnych, do rodzajów naruszeń

przepisów skutkujących nieważnością uchwały organów jednostek samorządu terytorialnego (lub jej części) zaliczyć należy naruszenie: przepisów wyznaczających kompetencję do podejmowania uchwał, podstawy prawnej podejmowania uchwał, przepisów prawa ustrojowego, przepisów, prawa materialnego - przez wadliwą ich wykładnię - oraz przepisów regulujących procedurę podejmowania uchwał (np. wyrok NSA z 11 lutego 1998 r. sygn. II SA/Wr 1459/97).

Na niniejszą uchwałę Kolegium RIO w Olsztynie przysługuje prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie, w terminie 30 dni od daty jej otrzymania, za pośrednictwem tutejszej Izby.

Prezes

Bogdan Gaber